

› 13 ‹

Kterak don Quijote odešel z našeho světa, aniž naplnil své sny o pastýřských hrách či osvobození Dulciney, zato ale dospěl zdravého rozumu

Pro celé okolí to byly předlouhé dny i noci, které don Quijote proležel na lůžku, aniž procitl. Chodili za ním všichni přátelé, ať již to byl bakalář, holič, hostinský, ale nejčastěji Sancho, který se snad od něho ani nehnul. Právě jeho trýznila myšlenka, že se dosud nepodařilo osvobodit Dulcineu z očarování, i to, jak přetrvávala v jeho pánovi sklíčenost z rytířského klání.

I když na dona Quijota všichni vlídně hovořili, a bakalář dokonce koupil pro nové pastýřské povolání dva psy, zdálo se, že je vše zbytečné. Rytíř neodpovídal, nikdo nevěděl, zda spí, nebo jestli je vzhůru, takže nakonec zavolali lékaře.

Ten se nejprve podivil nad sešlostí ležícího těla, důkladně je prohlédl, změřil tep i teplotu, až posléze řekl: „Nikdo z nás nepobývá na tomto světě věčně. Zdá se, že ani můj pacient nemá pro svůj stav před sebou více dní, nebo dokonce týdnů života. Měl by se proto v nejbližších hodinách postarat o spásu své duše...“

I když don Quijote vyslechl lékaře klidně a vzbudil se jen natolik, aby řekl, že bude ještě spát, hospodyně a neteř se daly do usedavého pláče.

A rytíř spal tolik hodin, až se všichni domnívali, že ve spánku skonal. Ale nebylo tomu tak. Najednou se posadil na lůžku a zvolal mocným hlasem: „Všichni ke mně!“

A přistoupil k němu každý, kdo byl v místnosti či poblíž. Rytíř se rozhlédl kolem sebe a nechal si ještě zavolat holičského mistra Mikuláše. Potom v řeči pokračoval a oči přitom upíral hlavně na svou mladou neteřinku: „Vězte, že Hospodin mi prokázal v těchto posledních hodinách veliké milosrdenství. Zbavil mne veškerého bláznovství, kterého jsem nabyl z četby všech těch rytířských románů. A poněvadž mne čeká už jenom poslední hodinka, nechci po sobě zanechat pověst či památku jako nějaký blázen v brnění. Nejsm tedy už don Quijote de la Mancha, ale prachobyčejný zeman Alonso Quijano, jemuž se tu přezdívalo Dobrák. Je totiž věru nemožné uvádět ve skutek vznešené sny starého rytířství, neboť se z nich nakonec stane pouhé mámení...“

„A to říkáte právě vy, done Quijote, když jsme se konečně dozvěděli, že vaše Dulcinea z Tobosa byla vysvobozena z prokletí, a chceme s vámi žít jako pastýři a trávit život s písni na rtech?“ dal se slyšet bakalář Sansón Carrasco.

Avšak don Quijote mávl jen unaveně rukou. „Všechny tyhle pohádky obrací moje blízká smrt v můj prospěch. Nechme proto žerty stranou, ať mě nejdřív farář vyzpovídá a potom přijde písař, který napíše závěť...“

Ta zpověď vskutku dlouho netrvala, vždyť don Quijote ani se jménem Alonso Quijano nikomu neublížil, byl vlídný a laskavý jak vůči vesničanům, které znal již dlouho, tak i ke každému, koho teprve poznal. A tak mohl po zpovědi farář pouze smutně oznámit ostatním: „Opravdu umírá a po dlouhém čase doopravdy zmoudřel. Nezbyvá tedy se za ním vrátit a vyslechnout testament...“

A nebylo nikoho kromě nepřítomného Rocinanta a Šediváka, kdo by té závěti nebyl přítomen se slzami v očích. Když potom písař nadepsal záhlaví a don Quijote poručil duši Bohu, obrátil se nejprve na Sancha Panzu: „Jako jsem tě, příteli, učinil ve svém bláznovství vladařem na ostrově, přál bych ti nyní celé království pro upřímnost tvé povahy a věrnost. Odpusť mi proto, že tě lidé považovali za stejného blázna jako mne...“

„Jenom neumírejte, můj pane,“ odvětil Sancho v pláči. „Vždyť největším bláznovstvím je pro nic za nic umřít, když vám nic nehrozí. Vstaňte raději z té postele, budeme dělat pastýře a třeba i najdeme vysvobozenou Dulcineu. A co se týče té porážky při rytířském klání, určitě

jsem Rocinanta špatně osedlal, a proto jste spadl. Ale jak víte z těch vašich knížek, jednoho dne rytíř prohraje, druhého dne dostane vítězný věnec...“

„Tak je to a nejinak,“ pochválil zbrojnoše bakalář.

Jenže don Quijote na jejich slova nedbal. „Byl jsem opravdu blázen, ale nakonec jsem přece jen nabyl rozum, i když až před smrtí. Ale k věci, ať tady pan písař pokračuje,“ řekl umírající a obrátil se k neteři: „Tady Antonii Quijanové odkazuji veškeré své jmění s tím, že musí z něho proplatit vše, co jsem dlužen hospodyni, která mi věrně a nezištně po celou dobu sloužila. Vykonavatelé tohoto rozhodnutí budou pan farář a bakalář Sansón Carrasco.

Navíc si pak přeji, že bude-li se chtít moje neteř Antonia provdat, nesmí to být s mužem, který by četl rytířské knihy jako já. Přestoupí-li tuto mou vůli, potom ať vykonavatelé této závěti rozhodnou podle svého svědomí a jmění dají na šlechetné účely.“

Potom bez dalších slov upadl don Quijote do mdlob, z nichž se už nevzpamatoval, vypustil ducha a umřel.

Je už zbytečné hovořit o lkaní Sancha Panzy, hospodyně či neteře, zato si alespoň ještě připomeňme nápis na rytířově hrobě, který složil ve verších Sansón Carrasco:

*Zde přeslavný rytíř leží,
jenž v mysli své překonal sen,
že vítězně svá klání přežil,
v bojích se tužil den co den.*

*Proto celému světu pro smích byl,
vždyť bláznovstvím byl jeho svět!
Byť se co blázen smrti nedožil
a zmoudřel na konci svých let...*

